

Sponsored by the Agassi Family in honor of the birth of Rivaya Tipheret Sophia bat Zehava Sarah and Ophir

דברים פרק יח פסוק יג
תמים תהיה עם יקוק אלהיך:

רש"י

תמים תהיה עם ה' אלהיך - התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו:

רמב"ן

וטעם **תמים תהיה עם ה' אלהיך** - שנייחד לבבנו אליו לבדו, ונאמין שהוא לבדו עושה כל והוא היודע אמתת כל עתיד, וממנו לבדו נדרוש העתידות, מנביאיו או מאנשי חסידי צונו לומר אורים ותומים. ולא נדרוש מהוברי שמים ולא מזולתם, ולא נבטח שיבואו דבריהם על כל פנים, אבל אם נשמע דבר מהם נאמר הכל בידי שמים, כי הוא אלהי האלהים עליון על הכל היכול בכל משנה מערכות הכוכבים והמזלות כרצונו מפר אותות בדים וקוסמים יהולל. ונאמין שכל הבאות תהיינה כפי התקרב האדם לעבודתו. ולפיכך אחר אזהרת שאלת העתידות מקוסם ודורש בעד החיים אל המתים אמר שתהיה תמים עם השם בכל אלה, ולא תירא ממגיד עתיד אבל מנביאו תדרוש ואליו תשמע. וזה דעת אונקלוס, שלים תהא בדחלתא דה' אלהך, שלא תהיה חסר ביראתו, כי "תמים" הוא השלם בדבר, כמו שה תמים (שמות יב ה) שאין בו מום ושום חסרון. וזו מצות עשה, וכבר הזכרתי זה בפסוק והיה תמים (בראשית יז א):

בראשית פרק כה

(כז) ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים: (כח) ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפי ורבקה אהבת את יעקב:

רש"י

(כז) **ויגדלו הנערים ויהי עשו** - כל זמן שהיו קטנים לא היו נכרים במעשיהם ואין אדם מדקדק בהם מה טיבם, כיון שנעשו בני שלש עשרה שנה זה פירש לבתי מדרשות וזה פירש לעבודה זרה: **יודע ציד** - לצוד ולרמות את אביו בפיו, ושואלו אבא היאך מעשרין את המלח ואת התבן, כסבור אביו שהוא מדקדק במצות: **איש שדה** - כמשמעו אדם בטל וצודה בקשתו חיות ועופות: **תם** - אינו בקי בכל אלה, אלא כלבו כן פיו. מי שאינו חריף לרמות קרוי תם: **ישב אהלים** - אהלו של שם ואהלו של עבר: (כח) **בפיו** - כתרגומו בפיו של יצחק. ומדרשו בפיו של עשו שהיה צד אותו ומרמהו בדבריו:

רמב"ן

(כח) **כי ציד בפיו** - אמרו המפרשים (הראב"ע, והרד"ק) כי יתן ציד בפיו של יצחק, או יביא, ויחסר המעשה. וכן למועד אשר שמואל (ש"א יג ח), וה' אותי כגבור עריץ (ירמיה כ יא), נתן או שם אותי. ויתכן לפרש ויאהב יצחק את עשו, בעבור כי בפיו של יצחק ציד תמיד, כל היום יתאוה לאכול את הצייד, ותמיד הוא בפיו, לא יאכל דבר אחר, והוא המביא לו כאשר אמר איש יודע ציד: והנכון בעיני כי היא מליצה, כי עשו ציד בפי אביו, יכנה האיש במעשה לתדירותו. וכמוהו שבתך בתוך מרמה (ירמיה ט ה), וכן ואני תפלה (תהלים קט ד). וכן אמרו בבראשית רבה (סג ו) קופרא טבא לפומיה כסא טבא לפומיה:

רש"י

אני אל שדי - אני הוא שיש די באלהותי לכל בריה, לפיכך התהלך לפני ואהיה לך לאלוה ולפטרון, וכן כל מקום שהוא במקרא פירושו די יש לו, והכל לפי הענין: **התהלך לפני** - כתרגומו פלח קדמי, הדבק בעבודתי: **והיה תמים** - אף זה צווי אחר צווי, היה שלם בכל נסיונותי. ולפי מדרשו התהלך לפני במצות מילה, ובדבר הזה תהיה תמים, שכל זמן שהערלה בך אתה בעל מום לפני. דבר אחר והיה תמים, עכשיו אתה חסר חמשה אברים שתי עינים, שתי אזנים, וראש הגויה שאוסיף לך אות על שמך ויהיו מנין אותיותך מאתיים ארבעים ושמונה כמנין אברך:

בראשית פרק ו פסוק ט

אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים הנה בדרתיו את האלהים התהלך נח:

בראשית פרק כו פסוק ב

ויגרא אליו יקוק ויאמר אל תגד מצינמה שכן בארץ אשר אמר אליך:

רש"י

אל תגד מצינמה - שהיה דעתו לרדת מצרימה כמו שירד אביו בימי הרעב, אמר לו אל תגד מצינמה שאתה עולה תמימה, ואין חוצה לארץ כדאי לך:

איוב פרק א פסוק ח

ויאמר יקוק אל השטן השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמהו בארץ איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע:

בראשית פרק מז פסוק ט

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל פְּרָעָה יְמֵי שְׁנֵי מְגֹרֵי שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה מָעֵט וְרָעִים הָיוּ יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי וְלֹא הִשְׁיִגוּ אֶת יְמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אֲבֹתַי בְּיְמֵי מְגֹרֵיהֶם :

רש"י

שני מגורי - ימי גרותי, כל ימי הייתי גר בארץ אחרים: **ולא השיגו -** בטובה:

רמב"ן

מעט ורעים היו ימי שני חיי - לא ידעתי טעם הזקן אבינו, מה מוסר הוא שיתאונן אל המלך, ומה טעם לאמר ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי, כי אולי עוד ישיגם ויחיה יותר

מהם. ונראה לי כי יעקב אבינו זרקה בו שיבה והיה נראה זקן מאד, ופרעה תמה על זקנותו כי אין רוב אנשי זמנו מאריכים ימים כל כך, שכבר קצרו שנותם, ולכן שאל לו כמה ימי שני חיידך, כי לא ראיתי כמותך זקן בכל מלכותי, אז ענה יעקב כי ימיו שלשים ומאת שנה, ואל יתמה בהם כי מעט הם כנגד שנות אבותיו שחיו יותר, אבל מפני היותם רעים בעמל ואנחה זרקה בו שיבה ונראה זקן מאד:

שם משמואל פרשת ויצא [שנת תרע"ד]

בענין יעקב אבינו ע"ה שהי צריך מירוק בעשו ובלבן, כבר אמרנו מפני שיעקב כלול היה ממדת אברהם וממדת יצחק, ע"כ מצד מדת אברהם שבו מדת החסד נצרף בבית לבן, ומצד מדת יצחק שבו נצרף ע"י עשו. ויש עוד לומר דהנה כתיב ויעקב איש תם, ולכאורה הלא מצינו לשון תם במי שאינו נשלם בשכלו, ושאלת התם בהגדה מה זאת, אך הפירוש דהכא כתיב איש תם היינו שהי מושל על מדת התם שבו. שוב מצאתי כן בהשמטה לזה"ק סי' נ"א עיין שם. ולפי דרכנו היינו שיעקב אבינו ע"ה השכיל להיות בטל לגמרי להשי"ת ולבטל את דעתו ורצונו אליו ית"ש. וכענין שאמרו ז"ל (קידושין כ"ב א) בהמה אדעתא דמרה אזלה. וזה כמו שאמרו ז"ל (חולין ה' ב) אלו בני אדם שהם ערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה. אף שטבעו של יעקאע"ה הי לעשות כל עניניו בהשכל ודעת שלימה, ביטל את דעתו לדעתו ית"ש. ולזה הי הצירוף והמירוק בבית לבן הארמי שהוא היפוך מדת התם, כמו שפירש"י כל שאינו חריף לרמות קרוי תם, והי צריך ללכת תמיד עם לבן ברמאות כאמרם ז"ל (ב"ר פ' עי) שאמר לרחל אחיו אני ברמאות, וכבמדרש (פי וישלח) לבן דהוא רבהון דרמאי יהיבתי בחפתי, וזה הי לא ליום אחד אלא עשרים שנה. והרמב"ם כתב באגרותיו שהכתוב עם עקש תתפל אינו נאמר בדור שכולם עקשים דא"כ הי צריך ללכת תמיד בעקשות והיתה העקשות נעשית קנין בנפש כי ההרגל נעשה טבע שני, עכ"ד. וע"כ יעקב שהוצרך

עשרים שנה ללכת עם לבן כל היום ברמאות ובעצות ובתחבולות, ומ"מ נשאר במדתו להיות תם עם הש"י, וזה עם לבן גרתי ותרתי"ג מצות שמרתי, והי זה נסיון גדול מאד למדתו זו, ונתבררה מדתו שהוא איש תם מושל על מדת תם שבו ולבו ברשותו אל כל אשר יחפוץ יטנו, ואז זכה למדת האמת, והוא צירוף אות א' עם אותיות ת"ם והאל"ף מורה על הממשלה שהיא ראשית האותיות היינו שהוא מושל על מדת התם. ובוזה הכח עשה את כל החיל הזה בבית לבן, שידוע שהוציא מלבן את כל חלקי הטוב שהיו בו מלובן העליון, והי הצאן נקוד וטלוא כל אשר לבן בו, וגם בהמקלות מחשוף הלבן אשר על המקלות, לפועל דמיוני להוציא ממנו את חלקי הלוּבן העליון והוא פלא עליון אותיות אל"ף, ועי' בזה"ק (קס"א א) ובניצוצי אורות שם אות א', ובעבודתו זו בפרטות נפשו להוציא לפועל את הראשית שבו למשול על כל מדותיו ולהיות לבו ברשותו כנ"ל, זכה לכל אלה, ודו"ק. ונעשה צירוף מלת אמת וזכה לתורה דכתיב בה אמת כבש"ס ע"ז (ד' א) והיא תכלית מעלת השכלי, והוא ראש ותוך וסוף של כ"ב אותיות, וע"כ לא נמצאת כתובה אצלו מלת אמת עד שובו מבית לבן, קטונתי מכל החסדים ומכל האמת, חסדים הוא אף על פי שאינו כדאי, זה המשיך בביטול שלו להשי"י אף דבר שהוא נגד שכלו ורצונו, ומדת האמת המשיך בעבודתו בבית לבן כנ"ל: